

وزارت کشاورزی همکاری نمی کند

وزارت جهاد کشاورزی برای تامین ارز واردات این کالا همکاری لازم را با تولیدکنندگان ندارد. مسعود بختیاری، رئیس سندیکای صنایع کنسرو ایران در گفت‌وگو با ایلنا از کمبود ماده اولیه تولید کنسرو ماهی تن در کشور خبر داد و گفت: در پایان فصل صید قرار داریم و اصلی‌ترین دغدغه کنونی تولیدکنندگان کنسرو ماهی تن تامین ماهی به‌عنوان مهم‌ترین ماده اولیه تولید این کالا است؛ فصل صید در خرداد تمام و اواخر ماه مهر از سر گرفته می‌شود، در این فصل که در میان اهالی جنوب به فصل مونسون معروف است صید محدود می‌شود و امکان تامین ماهی موردنیاز صنعت کنسرو ماهی تن از صید داخل از بین می‌رود و این صنعت به‌طور معمول در این فصل ماهی موردنیاز را از طریق واردات تامین می‌کند. او افزود: در چنین شرایطی وزارت جهاد کشاورزی در ثبت سفارش واردات ماهی تن محدودیت قائل شده و ثبت سفارش برای ماهی بسته شده. این موضوع صنعت را با کمبود شدید ماده اولیه مواجه کرده است.

سقوط آزاد سرانه مصرف لبنیات

سرانه مصرف لبنیات از ۱۳۰ کیلوگرم در سال ۱۳۸۹ به ۵۵ کیلوگرم در سال جاری رسیده است. به گزارش اکونگار لبنیات یک تغذیه مهم در سفره ایرانیان محسوب می‌شود. مصرف محصولات لبنی ریشه در فرهنگ ایرانی دارد. چراکه این محصول غنی از مواد مغذی است و نقش مهمی در سلامت جامعه ایفا می‌کند. با وجود اهمیت این محصول در فرهنگ و تغذیه ایرانیان، سرانه مصرف لبنیات در کشور افت شدیدی داشته است. احسان ظفری، مدیرعامل اتحادیه تعاونی‌های لبنی پاستوریزه ایران در گفت‌وگو با ایلنا تاکید کرده است که به دلیل افزایش قیمت لبنیات و کاهش قدرت خرید مردم، تقاضای این محصول در بازار کاهش داشته است. سرانه مصرف لبنیات از ۱۳۰ کیلوگرم در سال ۱۳۸۹ به ۵۵ کیلوگرم در سال جاری رسیده است. کاهش قدرت خرید مردم در کنار افزایش هزینه‌های تولید، از عوامل تأثیرگذار بر کاهش مصرف سرانه هستند.

۵ میلیون تن ظرفیت تولید کود

بخش زیادی از کودهای مورد نیاز کشور یعنی کودهای اوره و نیترا تبه به مقدار حدود ۵/۲ میلیون تن از سوی بخش دولتی تولید می‌شود و بقیه کودها از جمله کودهای مورد نیاز را بخش خصوصی تولید می‌کند. حسن نعمت‌طلب، عضو هیئت‌مدیره انجمن تولیدکنندگان کودهای کشاورزی در گفت‌وگو با ایلنا اظهار داشت: ۵ میلیون تن ظرفیت تولید کود کشاورزی از سوی بخش خصوصی وجود دارد که در حال حاضر حدود ۲ میلیون تن انواع کودها در کشور تولید می‌شود. او در ادامه در مورد اشتغالزایی صنعت کود، بخش دولتی تولید می‌شود، اطلاع چندانی ندارم اما در مورد بقیه کودها که توسط شرکت‌های عضو انجمن تولید می‌شوند، حدود ۱۸ هزار نفر اشتغالزایی وجود دارد. نعمت‌طلب گفت: از جمله چالش‌های این حوزه این است که کودهای آماده مصرف مشابه تولید داخل با ارز یارانه‌ای وارد کشور می‌شود، در حالی که محصول داخلی با ارز آزاد تولید می‌شود و فقط برای بخش اندکی از مواد اولیه وارداتی، ارز یارانه‌ای به آن تعلق می‌گیرد.

عسکری/President.ir

بر زمین مانده‌ها

مرور ه وعده اقتصادی دولت سیزدهم، وضعیت تحقق آنها و مواضعی که نامزدهای دور چهاردهم در مقابل آن باید داشته باشند

علی ایوبی

گزارشگر هم‌میهن

رخداد در دولت سیزدهم، بحث مبارزه با فساد را تحت تأثیر قرار داد؛ اولی فساد در تخصیص و تامین ارز آن هم در حدود ۳ میلیارد دلار به مجموعه شرکت‌های چای دیش که البته دولت سیزدهم شروع این فساد را از دولت حسن روحانی می‌دانست و دوم محکومیت اولین وزیر جهاد کشاورزی دولت سیزدهم که در پرونده ۷۳۵ میلیون و ۷۰۵ هزار یورویی واردات نهاده‌های دامی به سه‌سال حبس تعزیری و محرومیت از اشتغال در خدمات دولتی محکوم شد. وعده مبارزه با فساد قطعاً از شعارها و وعده‌های رئیس‌جمهور بعد، بدون آنکه جناح سیاسی او مهم باشد، خواهد بود و باید دید چه موضعی در خصوص اتفاقات رخ داده در دولت سیزدهم خواهد داشت.

ساخت مسکن

ساخت چهار میلیون واحد مسکن از طرف دولت، از وعده‌های مهم و کلیدی بود که از همان ابتدا به ابز مهمی برای منتقدان تبدیل شد. هر چند در دوران ریاست‌جمهوری سیزدهم نیز بارها گفته شد که ساخت چهار میلیون واحد مسکونی در دولت سیزدهم یک وعده شعاری نیست و آن را عملی خواهیم کرد اما مدیرعامل بانک مسکن در اولین ماه امسال عنوان کرد که تاکنون ساخت ۲۳۵ هزار واحد مسکونی با تسهیلات بانک مسکن در قالب طرح مسکن ملی در سراسر کشور احداث شده است که البته همه این واحدها به مرحله تکمیل و بهره‌برداری نرسیده است. او همچنین گفته بود که در سال گذشته ۱۰۵ هزار واحد مسکونی به مرحله ساخت رسیده که با یک حساب سرانگشتی می‌توان به این نتیجه رسید که در دولت سیزدهم حدود ۱۰۰ هزار واحد مسکونی در سال ساخته شده است. رئیس دولت سیزدهم در آخرین گفت‌وگوی تلویزیونی خود ریشه مشکل مسکن را عدم اجرای مسئولیت‌های دولت قبل دانست و از تولید نزدیک به ۲ میلیون و ۴۰۰ هزار مسکن در دولتش خبر داده بود. محمد مخبر به‌عنوان سرپرست ریاست‌جمهوری نیز اعلام کرده تا تحویل دولت به رئیس‌جمهور بعدی به تعهدات مرحوم رئیسی درباره مسکن پایبند خواهند بود. هر چند ممکن است نامزدهای ریاست‌جمهوری، مسکن را در اولویت برنامه‌های اقتصادی خود قرار ندهند اما با توجه به شرایط مسکن در کشور و نیاز شدید مردم به آن به نظر می‌رسد دولت بعد چاره‌ای جز برنامه‌ریزی جدی در این حوزه ندارد.

ایجاد اشتغال

در مبارزات انتخاباتی سال ۱۴۰۰ علاوه بر مسکن، وعده ایجاد شغل را نیز داده و گفته شده بود: «بنا داریم ظرفیت خالی کشور را فعال کنیم که از این طریق به راحتی یک میلیون شغل در سال قابل ایجاد است.» هر چند او این وعده را در مبارزات انتخاباتی سال ۱۳۹۶ نیز مطرح کرده و البته صندوق رای را به حسن روحانی باخته بود اما همچنان شعار یک میلیون شغل در سال، که در اصل باید میراث محمود احمدی‌نژاد باشد، را در سال ۱۴۰۰ تکرار کرد و وارد باستور شد. رئیس دولت سیزدهم کمتر از یک ماه پیش اعلام کرد که به وعده‌های خود در زمینه ایجاد سالی یک میلیون شغل عمل کرده است، او حتی گفته بود که در بعضی استان‌ها آمار بیکاری به ۵ درصد رسیده و در برخی استان‌ها آمار بیکاری مشکل جدی نیست، او احیای نزدیک به ۹ هزار کارخانه تعطیل و نیمه‌تعطیل را از اقدامات مؤثر در کاهش بیکاری و ایجاد شغل عنوان کرده بود. با این حال هرمز سلیمانی، معاون دفتر محیط کسب‌وکار و وزارت صنعت، معدن و تجارت در گفت‌وگو با هم‌میهن گفته بود تعداد واحدهای صنعتی احیاشده سه هزار واحد است و آمار ۸۴۰۰ واحدی که اعلام می‌شود مربوط به بخش‌های غیرصنعتی و خدماتی می‌شود. ایجاد اشتغال برای سال ۱۴۰۳ نیز طی برنامه‌هایی از سوی دولت پیش‌بینی شده بود. به‌طوری‌که اعطای وام‌های خرد و خانگی به‌عنوان یک برنامه در تبصره ۲ برنامه بودجه آورده شده است. با این حال کارشناسان انتقاد می‌کنند که کمیت اشتغال نمی‌تواند به مفهوم ایجاد شغل پایدار و مؤثر در رشد اقتصاد باشد و کیفیت شغل‌های ایجاد شده باید مورد بررسی قرار گیرد. با همین تحلیل نیز تخصیص وام‌های خانگی را در مسیر رشد کاملاً بی‌اثر و قابل انحراف می‌دانند. حال باید دید نامزدهای چهاردهمین دور انتخابات ریاست‌جمهوری چه موضعی در برابر ایجاد شغل خواهند گرفت.

مهار گرانی

اگر تمام عوارض مشکلات اقتصادی را در یک کلمه خلاصه کنیم به «گرانی» خواهیم رسید که در آمار و ارقام خود را به صورت «تورم» نشان می‌دهد. رئیس دولت سیزدهم در خرداد سال ۱۴۰۰ وعده بزرگی داد و گفته بود قصد دارد تورم دورقمی اقتصاد ایران را به نصف و سپس آن را تک‌رقمی کند و بر همین اساس بود که وعده تغییر وضعیت معیشتی مردم را داد. اما ادامه‌دار بودن تحریم‌ها و به‌هم‌ریختگی بازار ارز و در نتیجه کسری بودجه باعث شد حتی تغییرات اساسی

رئیس دولت سیزدهم در تیم اقتصادی نیز نتواند کاری از پیش ببرد و گره را کورت کرد. او به‌تازگی گفته بود که تورم وارد کانال ۳۰ درصدی شده است و روزبه‌روز در حال کاهش است، همچنین قرار است با تمهیداتی «علل تورم» را کنترل کنند، هر چند نرخ رشد نقدینگی کاهش پیدا کرده اما همچنان نرخ تورم ۴۰ درصد است و این نرخ با وعده‌هایی که داده شده بود فاصله زیادی دارد. عمر رئیس دولت سیزدهم و برنامه‌های اقتصادی او کفاف مهار تورم را نداد اما قطعاً رئیس‌جمهور بعدی باید برای پایین آمدن تورم فکری اساسی کند؛ کاری که دولت حسن روحانی با برجام انجام داد و ممکن است نامزدهای انتخابات ریاست‌جمهوری با شعار احیای برجام بخواهند خود را به کرسی ریاست‌جمهوری نزدیک کنند، هر چند رفقای مرحوم ابراهیم‌رئیسی که برخی از آنان سواد پاسنور را نیز دارند همچنان از مخالفان جدی برجام هستند.

ساماندهی بازار ارز

از جمله قسمت‌های مهم اقتصادی که داشتن و یا نداشتن برنامه در سیاست خارجی، تأثیر زیادی بر روی آن خواهد داشت، «بازار ارز» است. دولت سیزدهم تیم اقتصادی خود را مامور کرد تا بازار ارز را کنترل کنند و آن را راه‌حلی برای کنترل تورم می‌دانست. رئیس دولت سیزدهم بارها در این باره جلسه و نشست ترتیب داد و از تیم اقتصادی خود خواست درباره کنترل بازار ارز اقدامات فوری و سازمان‌یافته انجام دهد تا اثرات آن در زندگی مردم احساس شود. در دو سال و نیم گذشته بانک مرکزی با سیاست تثبیت نرخ ارز و ایجاد فضای چندنرخ در این بازار، راه را برای بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی ناهموار کرد و انگیزه‌های صادرات را کاهش داد. الزام صادرکنندگان به بازگشت ارز صادراتی با نرخ‌های تعیین شده از سوی دولت، بازگاتی که در زمره یارانه‌بگیران پتروشیمی و فولادی نبودند را از صادرات منصرف کرد. امروز فعالان اقتصادی در آستانه انتخاب رئیس‌جمهوری آینده و تغییر احتمالی تیم فعلی از مسئولان جدید می‌خواهند سیاست‌های ارزی و پولی که اولاً همچنان بساط رانت را گسترده و ثانیاً انگیزه تولید و صادرات را کاهش داده، بازنگری کنند. دولت سیزدهم با شعار جراحی اقتصادی نرخ ارز ۴۲۰۰ تومانی را حذف کرد اما این جراحی فقط سبب تغییر نرخ از ۴۲۰۰ به ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومانی شد و بیماری اقتصاد بدون جراحی مؤثر تداوم پیدا کرد. با توجه به اهمیت سیاست‌های ارزی و اثری که بر سایر شاخص‌های اقتصاد دارد، به‌طور قطع نگرش دولت آینده در مقابل این سیاست‌ها بسیار حائز اهمیت خواهد بود.

تناسب دستمزد و تورم

مهمترین دغدغه قشر عظیمی از مردم برای رفع مشکلات اقتصادی، بحث حقوق و دستمزد است؛ هر چند که دولت سیزدهم متناسب‌سازی حقوق با تورم را یک امر ضروری دانسته بود که باید همه گروه‌های شغلی را شامل شود، اما در عمل این امر عملی نشد. رئیس دولت سیزدهم در اولین ماه‌های حضور در دولت گفته بود که مردم احساس بی‌عدالتی و تبعیض در پرداخت حقوق و دستمزد دارند اما با این حال در دو سال گذشته با رشد دستمزد با نرخ کمتر از تورم و در محدوده ۲۰ درصد این وعده به فراموشی سپرده شد. ممکن است نامزدهای ریاست‌جمهوری درباره افزایش حقوق و دستمزد وعده‌هایی دهند اما بعید است کارگران تا برنامه مشخصی در این خصوص نبینند و اثر آن را در سفره خود حس نکنند، آنها را باور کنند و بپذیرند.

اصلاح نظام قیمت‌گذاری

اصلاح نظام قیمت‌گذاری و تامین و توزیع برای حل فاصله طبقاتی جزو وعده‌های مهم دولت سیزدهم بود. در دولت قبل تاکید شده بود که فاصله طبقاتی محصول سیاست‌های نادرست اقتصادی و نوع تصمیم‌گیری‌ها است. با این وعده‌ها به نظر می‌رسید نظام قیمت‌گذاری دستوری کم‌رنگ شود اما دولت قبل به جای حذف «دستور» با «دستور» سعی کرد این مفضل را حل کند و بارها دستور تثبیت قیمت‌ها را صادر کرد. از جمله ابتکارات دولت در این باره حذف قیمت مصرف‌کننده از زوی کالاها و به‌جای آن ثبت قیمت تولیدکننده بود که چنان آشفتنگی پیش آورد که دولت را مجبور کرد هر دو قیمت را بر روی اجناس بیابورد و در نهایت هیچ کمکی به بهبود قیمت‌ها نکرد و روند افزایشی و تورمی قیمت‌ها نشان داد که برنامه‌های دولت سیزدهم برای اصلاح نظام قیمت‌گذاری شکست خورده و رئیس‌جمهور بعدی باید مسیر جدیدی را برای بهبود اوضاع طی کند.

اصلاح نظام بانکی

از جمله مسائلی که رئیس دولت سیزدهم در دولت خود به آن توجه داشت، بحث «اصلاح نظام بانکی» بود. او در دورانی که ریاست قوه قضائیه را بر عهده داشت با مشکلات و پیش‌اندها و عوارض تأسیس مؤسسات مالی و اعتباری و برخی بانک‌های خصوصی مواجه شده بود و به همین دلیل تلاش کرد در زمان حضور در دولت این مشکلات را کاهش دهد. او با بنگاهداری بانک‌ها مخالف بود و اعتقاد داشت هدایت نقدینگی به سمت تولید و ایجاد اشتغال و رونق در اقتصاد از مسیر اصلاح بانکی می‌گذرد؛ بنابراین وعده تحول ساختاری در نظام بانکی را داد. در دوره مرحوم رئیسی، بانک مرکزی مؤسسات مالی و اعتباری «توسعه»، «نور» و «کاسپین» را منحل کرد و به ۸ بانک ناتراز نیز هشدار داده شد که اگر قوانین و اصلاحات لازم را انجام ندهند در نوبت انحلال و ادغام قرار خواهند گرفت. رئیس‌جمهور بعد اگر بخواهد روند دولت سیزدهم در مواجهه با بانک‌ها را ادامه دهد می‌تواند نسخه دولت سیزدهم را پیش ببرد.

پایان فقر مطلق

«فقر مطلق نباید به سال ۱۴۰۱ برسد.» این هم شعاری بود که در ذیل برنامه‌ها و وعده‌های محرومیت‌زدایی دولت سیزدهم عنوان شد. او با تاکید بر اینکه دولت امکانات کافی برای ریشه‌کن کردن فقر مطلق را دارد، گفته بود: «با یک کار جهادی و یک برنامه‌ریزی مناسب می‌توانیم به نتیجه برسیم.» از استانداران انتظار داریم نسبت به ریشه‌کن کردن فقر مطلق از تمام ظرفیت‌ها استفاده و اجازه ندهند این موضوع به سال ۱۴۰۱ برسد.» یکی از گزارش‌هایی که خرداد ۱۴۰۲ در رابطه با فقر منتشر شد تاکید می‌کند که نرخ فقر از سال ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹ بیش از ۱۱ درصد افزایش یافته و از ۲۰ درصد به ۳۱ درصد افزایش پیدا کرده است. هر چند در سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ یک درصد کم شده اما مرکز پژوهش‌های مجلس در گزارشی هشدار آمیز تاکید می‌کند با توجه به کاهش فاصله طبقه متوسط با خط فقر و نرخ بالای تورم، نرخ فقر در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ افزایش پیدا کرده است. با وجود تاکید دولت سیزدهم بر ریشه‌کنی فقر مطلق این وعده محقق نشده است. تامین معاش حداقل مردم و ارتقای سطح رفاه جامعه، قطعاً یکی از اهداف رئیس‌جمهور بعدی از هر جناح و حزبی که باشد خواهد بود. اینکه کدام نامزد می‌تواند در این حوزه برنامه اجرایی اثرگذاری داشته باشد شاید از دل شعارها و وعده‌های پیش از انتخابات آنها مشخص شود.